

واحد کار ۴

خط، اعداد و حروف در نقشه

- هدف‌های رفتاری: در پایان این واحد کار، فراگیر باید بتواند:
- انواع خط و موارد کاربرد هر یک را بیان کند.
 - گروه‌های خط را نام ببرد و هر یک را برای رسم نقشه به کار ببرد.
 - حروف و اعداد را با رعایت استاندارد در نقشه بنویسد.
 - از الگوی حروف و اعداد یا برگردان حروف و اعداد برای نوشتن مشخصات بر روی نقشه استفاده نماید.

مهارت: فلزکاری عمومی در کشاورزی
شماره شناسایی: ۱۶-۱ الی ۱۶-۳-۱/۷۴ ک

پیمانه مهارتی: نقشه‌کشی مقدماتی و نقشه‌خوانی
شماره شناسایی: ۱۶-۱۲ الی ۱۶-۳-۱/۷۴ ک

واحد کار: خط، اعداد و حروف در نقشه
شماره شناسایی: ۱۶-۱۲۴ الی ۱۶-۳-۱/۷۴ ک

۴- خط، اعداد و حروف در نقشه

۴-۱- انواع خطوط در نقشه

استاندارد معرفی شده‌اند که باید این استاندارد را در نقشه‌کشی رعایت کرد. جدول ۴-۱ نام و شکل و کاربرد خطوط را نشان می‌دهند.

۴-۱-۱- انواع خط از نظر شکل: خطوط متعددی از نظر شکل و ضخامت در یک نقشه به کار می‌رود که درک نقشه را آسانتر نموده، آن را زیباتر جلوه می‌دهد. این خطوط به صورت

جدول ۴-۱

نام خط	شکل خط	برخی کاربرد خط
خط اصلی	A	خطوط اصلی - خط دید معرفی دوره ظاهری جسم
خط چین	B	خطوطی که در مقابل دید قرار نمی‌گیرد ولی در نقشه باید ترسیم شود.
خط کمکی	C	خطوط کمکی (رابط) - خطوط اندازه
خط و نقطه	D	خط محور - خطوط تقارن
	E	نشان‌دهنده سطوحی که نیاز به عملیات خاص (عملیات حرارتی و غیره) دارد.
خط و دو نقطه	F	نشان‌دهنده موقعیت دیگر از جسم متحرک
زیگزاگ	G	خط انتهایی قطعات بریده شده
خط - نقطه با ابتدا و انتهای پر	H	امتداد صفحات برش و صفحات برش

مهارت: فلزکاری عمومی در کشاورزی شماره شناسایی: ۱۶-۱ الی ۱۰-۳-۷۴/ک	پیمانه مهارتی: نقشه‌کشی مقدماتی و نقشه‌خوانی شماره شناسایی: ۱۶-۱۲ الی ۱۰-۳-۷۴/ک	واحد کار: خط، اعداد و حروف در نقشه شماره شناسایی: ۱۶-۱۲۴ الی ۱۰-۳-۷۴/ک

۲-۱-۴- انواع خط از نظر ضخامت: بر مبنای

ضخامت، خطوط به گروه‌هایی تقسیم می‌شوند که در جدول ۴-۲ آمده است. در یک نقشه باید حتماً از یک گروه خط استفاده کنید.

گروه خط ^۱ (mm)	خط اصلی (mm)	خط چین (mm)	خط کمکی (mm)	نمونه خطی (mm)
۲	۲	۱/۴	(۱)۰/۷	۲
۱/۴	۱/۴	۱	(۰/۷)۰/۵	۱/۴
۱	۱	۰/۷	(۰/۵)۰/۳۵	۱
۰/۷	۰/۷	۰/۵	(۰/۳۵)۰/۲۵	۰/۷
۰/۵	۰/۵	۰/۳۵	(۰/۲۵)۰/۱۸	۰/۵
۰/۳۵	۰/۳۵	۰/۲۵	۰/۱۸	۰/۳۵
۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۱۸	۰/۱۳	۰/۲۵
				۰/۱۸
				۰/۱۳

سعی کنید از اعداد داخل پرانتز استفاده نکنید.

طبق استاندارد ایزو باید موارد زیر را در انتخاب خطوط

رعایت کنید:

۱- ضخامت خطوط را باید بر اساس ابعاد کاغذ مورد

استفاده و نوع نقشه انتخاب کنید.

(برای کارهای آموزشی در هنرستانها، گروه ۰/۷ و ۰/۵ در

کاغذ A۴ مناسب است.)

۲- برای کلیه تصاویر هر قطعه باید از یک گروه خط استفاده

کنید.

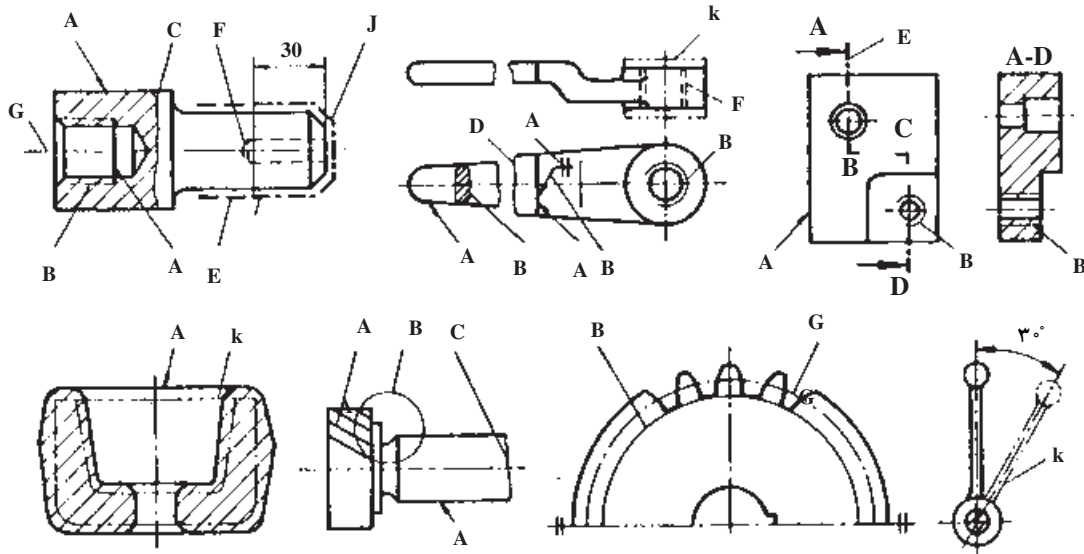
مهارت: فلزکاری عمومی در کشاورزی
شماره شناسایی: ۱۶-۱ الی ۱۶-۳-۱/ک

پیمانه مهارتی: نقشه‌کشی مقدماتی و نقشه‌خوانی
شماره شناسایی: ۱۶-۱۲ الی ۱۶-۳-۱/ک

واحد کار: خط، اعداد و حروف در نقشه
شماره شناسایی: ۱۶-۱۲۴ الی ۱۶-۳-۱/ک

در شکل ۴-۱ به انواع خط و موارد کاربرد آنها در نقشه

صنعتی توجه کنید.

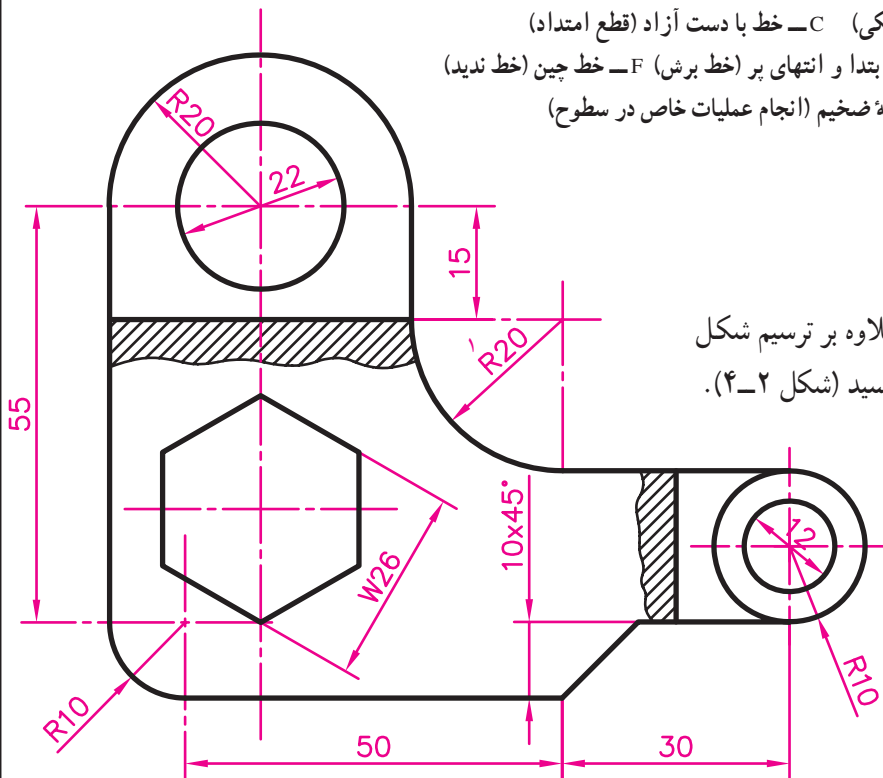

شکل ۴-۱

A- خط دید (خط اصلی) B- خط نازک (خط کمکی) C- خط با دست آزاد (قطع امتداد)
D- خط زیگزاگ (قطع امتداد) E- خط نقطه با ابتدا و انتهای پر (خط برش) F- خط چین (خط ندید)
G- خط و نقطه نازک (خط تقارن) J- خط و نقطه ضخیم (انجام عملیات خاص در سطوح)
K- خط و دو نقطه (موقعیت دیگر قطعه متحرک)

۴-۲- حروف و اعداد

برای معرفی یک قطعه ممکن است علاوه بر ترسیم شکل آن لازم باشد اطلاعاتی را بر روی نقشه بنویسید (شکل ۴-۲).

شکل ۴-۲

۱- در این شکل، R به مفهوم شعاع و W، به مفهوم اندازه آچارخور بیج، به کار رفته است.

برای نوشتن مطالب و اعداد بر روی نقشه، موارد زیر را باید رعایت کنید:

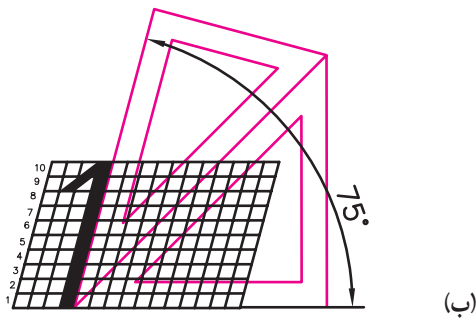
۱- حروف و اعداد را می‌توانید به صورت مایل یا قائم بنویسید.

۲- ضخامت حروف کوچک و بزرگ را برابر هم نوشته، آن را برابر $\frac{1}{10}$ بلندی حروف بزرگ در نظر بگیرید.

۳- در صورت نوشتن حروف و اعداد به صورت مایل، زاویه تمایل را برابر 75° در نظر بگیرید.

۴- فاصله بین حروف و اعداد را تقریباً دو برابر ضخامت خط اصلی در نظر بگیرید.

N :
N : (الف)

شکل ۳-۴

جدول ۳-۴ مشخصات اعداد و حروف در نقشه‌های صنعتی را روی کاغذهای A_2 و A_3 و A_4 نشان می‌دهد.

جدول ۳-۴

۲/۵ - ۳/۵ mm	ارتفاع اعداد برای نوشتن اندازه‌ها
۵ - ۷ mm	ارتفاع حروف بزرگ برای نشان دادن صفحات برش
۰/۳۵ - ۰/۵ mm	فاصله بین اعداد اندازه‌ها
۰/۷ - ۱	فاصله بین حروف بزرگ مقاطع برش
۰/۱۸ - ۰/۲۵	ضخامت اعداد اندازه
75° یا 90°	زاویه اعداد و حروف

واحد کار: خط، اعداد و حروف در نقشه شماره شناسایی: ۱۶-۱۲۴ الی ۱۰-۳-۷۴/ک	پیمانه مهارتی: نقشه‌کشی مقدماتی و نقشه‌خوانی شماره شناسایی: ۱۶-۱۲ الی ۱۰-۳-۷۴/ک	مهارت: فلزکاری عمومی در کشاورزی شماره شناسایی: ۱۶-۱ الی ۱۰-۳-۷۴/ک

همان‌طور که می‌دانید برای راحتی کار، حروف و اعداد را می‌توانید با استفاده از الگوی حروف و اعداد بنویسید. برای این کار باید از رابط مخصوص رایید استفاده کنید.

شکل ۴-۴

علاوه بر این، از برگردان حروف و اعداد نیز می‌توان برای نوشتن حروف و اعداد در نقشه استفاده کرد.

مهارت: فلزکاری عمومی در کشاورزی
شماره شناسایی: ۱۶-۱ الی ۱۰-۳-۷۴/ک

پیمانه مهارتی: نقشه‌کشی مقدماتی و نقشه‌خوانی
شماره شناسایی: ۱۶-۱۲ الی ۱۰-۳-۷۴/ک

واحد کار: خط، اعداد و حروف در نقشه
شماره شناسایی: ۱۶-۱۲۴ الی ۱۰-۳-۷۴/ک

تمرین ۱-۴: با توجه به شکل ۵-۴ حروف و نشانه‌ها را

در کاغذ شطرنجی تمرین کنید.

abcdefghijklmnop

qrstuvwxyz ß ä ö ü &

.,-:;!?"')1234567890

ABCDEFGHIJKLMN

OPQRSTUVWXYZ

Ä Ö Ü I II V X VIII

abcdABC2abcdAB2

OPQRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnop 1234

opqrstuvwxyz

(الف)

مهارت: فلزکاری عمومی در کشاورزی
شماره شناسایی: ۱۶-۱ الی ۱۶-۳-۱/۷۴ ک

پیمانه مهارتی: نقشه‌کشی مقدماتی و نقشه‌خوانی
شماره شناسایی: ۱۶-۱۲ الی ۱۶-۳-۱/۷۴ ک

واحد کار: خط، اعداد و حروف در نقشه
شماره شناسایی: ۱۶-۱۲۴ الی ۱۶-۳-۱/۷۴ ک

تمرین ۲-۴: شکل ۲-۴ را با گروه خط ۰/۷ در کاغذ
A_۴ با مقیاس $\frac{۲}{۱}$ رسم کنید.

(برای رسم خطوط ۰/۷ و ۰/۵ می‌توانید از اتود بر روی
کاغذ سفید، یا قلم خط‌کش و یا رایید بر روی کاغذ کالک استفاده
کنید.)

